

УКРАЇНА

(19) UA (11) 41024 (13) A

(51) 7 B22D11/16

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ БЕЗПЕРЕРВНОГО ЛИТТЯ ЗАГОТІВОК

(21) 2001010106

(22) 03.01.2001

(24) 15.08.2001

(46) 15.08.2001, Бюл. № 7, 2001 р.

(72) Кравцов Владлен Васильович, Махмудов
Олександр Гафарович(73) КРАВЦОВ ВЛАДЛЕН ВАСИЛЬОВИЧ, МАХМУ-
ДОВ ОЛЕКСАНДР ГАФАРОВИЧ(57) Спосіб безперервного лиття заготовок, що
включає подачу рідкого металу в герметичний мета-
лоприймач, подачу в металоприймач інертного газу
під тиском, подачу металу з металоприймача в кри-
сталізатор, безперервне витягування заготовок із
кристалізатора, який **відрізняється** тим, що додат-
ково вимірюють поточну швидкість витягування
заготовок із кристалізатора, а поточний тискінертного газу в металоприймачі встановлюють по
залежності:

$$P=P_0+K\int Vdt,$$

де: P - поточний тиск інертного газу в метало-
приймачі;P₀ - тиск інертного газу при цілком заповненому
металом металоприймачі, задана початкова ве-
личина;K - експериментальний коефіцієнт, що враховує
конструктивні особливості установки і розміри за-
готівки;V - поточна швидкість витягування заготовок із кри-
сталізатора;

t - поточний час.

Винахід відноситься до металургії і може бу-
ти використаний при виробництві заготовок з чор-
них і кольорових металів методом безперервного
лиття під тиском.

Відомий технологічний процес одержання
безперервних заготовок методом лиття рідкого
металу в блок «металоприймач-кристалізатор»,
що представляє собою єдиний робочий вузол
(Германн Э. Непрерывное литье. М., 1961, с. 184-
185). Така схема виключає необхідність у конст-
руктивно складних і трудомістких у виготовленні
проміжних ємностей і металопроводів і усуває
проблему запобігання застигання металу в них.

Загальними ознаками зазначеного способу і
рішення, що заявляється, є подача рідкого металу
в металоприймач, подача рідкого металу під тис-
ком з металоприймача в кристалізатор і безпе-
рервне витягування заготовок із кристалізатора.

Істотною проблемою в реалізації зазначеного
способу являється собою мінливість металостатичного
тиску по осі кристалізатора, що приводить до ви-
сокої неоднорідності в структурі металу, обумовле-
ної асиметричністю теплозйому по контуру заготів-
ки. Це зв'язано з тим, що в процесі затвердіння
розплаву металу між формотворними стінками
кристалізатора і поверхнею заготівки утворюється
зазор, що розташовується нерівномірно по контуру
заготівки. Зазор, що утворився, заповнюється га-

зом, унаслідок чого погіршується теплообмін між
заготівкою і холодними стінками кристалізатора. В
результаті цього знижується продуктивність про-
цесу, виникає асиметричність температурного по-
ля в поперечному перерізі заготовок, що приводить
до зсуву теплового центру і викликає сильно ви-
ражену неоднорідність фізико-хімічних властивос-
тей литого металу.

Як прототип вибрано спосіб, реалізований у
роботі пристрою для безперервного горизонталь-
ного лиття, відомого по авторському свідоцтву
СРСР № 950492, МКВ⁴ В22D 11/16, пріоритет від
23.12.80. Спосіб включає подачу рідкого металу в
герметичний металоприймач, подачу інертного га-
зу під тиском в металоприймач, подачу металу з
металоприймача в кристалізатор і безперервне
витягування заготовок із кристалізатора. Особли-
вістю способу є приріст тиску інертного газу в ме-
талоприймачі пропорційно кількості заготовок, що
вийшли з кристалізатора. Для цього в зазначено-
му способі передбачені наступні операції: в мо-
мент торкання зовнішнього торця заготівки кінце-
вого вимикача, спрацьовує механізм, який ріже і ві-
докремлює від заготівки злиток заданої довжини, і
одночасно спрацьовує система датчиків, зв'язана з
регулятором тиску, в результаті чого в порожнині
металоприймача встановлюється надлишковий
тиск. Ці операції в процесі лиття повторюються

щораз, коли зовнішній кінець заготовки торкається кінцевого вимикача.

Загальними ознаками прототипу і рішення, що заявляється, є подача рідкого металу в герметичний металопримач, подача інертного газу під тиском в металопримач, подача металу з металопримача в кристалізатор, безперервне витягування заготовок із кристалізатора.

Розглянутий як прототип спосіб дозволяє підвищити продуктивність процесу, надійність роботи устаткування, однак не забезпечує одержання заготовок з однорідними по довжині властивостями. Це пояснюється тим, що для одержання заготовок високої якості металостатичний тиск по осі кристалізатора (тиск стовпа металу + тиск інертного газу над дзеркалом металу) повинен залишатися постійним протягом усього часу витягування заготовок із кристалізатора, тобто його падіння повинне постійно компенсуватися приростом тиску інертного газу в металопримачі. У прототипі приріст тиску здійснюється дискретно, тільки в момент виходу з кристалізатора чергової заготовки. А в інтервалі часу поки заготовка знаходиться в кристалізаторі металостатичний тиск буде падати, що, у свою чергу, приводить до зміни фронту кристалізації і, як наслідок, до зміни структури і зернистості металу по довжині заготовки.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення способу безперервного горизонтального лиття заготовок, у якому за рахунок особливостей режимів технологічних операцій забезпечується сталість металостатичного тиску по осі кристалізатора протягом усього процесу лиття і, як наслідок, висока якість заготовок.

Поставлена задача досягається тим, що в способі безперервного горизонтального лиття заготовок, що включає подачу рідкого металу в герметичний металопримач, подачу в металопримач інертного газу під тиском, подачу металу з металопримача в кристалізатор і безперервне витягування заготовок із кристалізатора, відповідно до винаходу, додатково вимірюють поточну швидкість витягування заготовок із кристалізатора, а поточний тиск інертного газу в металопримачі встановлюють по залежності:

$$P = P_0 + K \int V dt,$$

де: P - поточний тиск інертного газу в металопримачі;

P_0 - тиск інертного газу при цілком заповненому металом металопримачі, задана початкова величина;

K - експериментальний коефіцієнт, що враховує конструктивні особливості установки і розміри заготовки;

V - поточна швидкість витягування заготовок із кристалізатора;

t - поточний час.

Зазначені ознаки є істотними ознаками способу, що заявляється.

Причиново-наслідковий зв'язок істотних ознак винаходу і технічного результату, що досягається (забезпечення сталості тиску по осі кристалізатора в процесі лиття), виражається в наступному. Для того, щоб компенсувати падіння металостатичного тиску по осі кристалізатора при ви-

тягуванні заготовок, потрібно постійно прирощувати тиск інертного газу в металопримачі, причому таким чином, щоб металостатичний тиск по осі кристалізатора залишався постійним протягом усього часу витягування заготовок. Режим регулювання тиску інертного газу в металопримачі визначається конструктивними особливостями металопримача, а саме його внутрішнім діаметром, швидкістю витягування заготовок із кристалізатора і параметрами самих заготовок. Доведено, що такий режим буде мати місце, якщо поточний тиск інертного газу в металопримачі установити по залежності:

$$P = P_0 + K \int V dt,$$

де: P - поточний тиск інертного газу в металопримачі;

P_0 - тиск інертного газу при цілком заповненому металом металопримачі, задана початкова величина;

K - експериментальний коефіцієнт, що враховує конструктивні особливості установки і розміри заготовки;

V - поточна швидкість витягування заготовок із кристалізатора;

t - поточний час.

При виконанні зазначених умов забезпечується сталість металостатичного тиску по осі кристалізатора протягом усього процесу лиття заготовок і тим самим поліпшується якість литих заготовок у порівнянні з прототипом.

Таким чином, істотні ознаки способу, що заявляється, знаходяться в причинно-наслідковому зв'язку з технічним результатом, що досягається.

Нижче приводиться опис способу, що заявляється, з посиланнями на креслення, на якому схематично зображена установка для реалізації способу, а також приклади його конкретного виконання.

Спосіб, що заявляється, реалізують наступним чином.

Металопримач 1, з'єднаний з аргонпро водом 2 через редуктор тиску 3, заповнюють металом і герметизують. Подають в металопримач 1 аргон під тиском P_0 . Під дією тиску стовпа металу і тиску аргону P_0 відбувається видавлювання металу з металопримача через індукційний затвор 4 в кристалізатор 5. Завдяки індукційному затвору стінки випускного отвору металопримача пропріваються, за рахунок чого запобігається застигання металу на вході в кристалізатор. При включенні приводу рольганга 6 починається процес витягування заготовок із кристалізатора 5 з виміром поточної швидкості витягування тахометром 7. Сигнал тахометра 7 надходить в обчислювальний пристрій 8, у який попередньо вводять параметри P_0 , K . Після пуску таймера 9 обчислювальний пристрій робить розрахунок поточного тиску інертного газу в металопримачі по встановленій залежності:

$$P = P_0 + K \int V dt,$$

де: P - поточний тиск інертного газу в металопримачі;

P_0 - тиск інертного газу при цілком заповненому металом металоприймачі, задана початкова величина;

K - експериментальний коефіцієнт, що враховує конструктивні особливості установки і розміри заготовки;

V - поточна швидкість витягування заготовок із кристалізатора;

t - поточний час.

Вироблений обчислювальним пристроєм сигнал надходить послідовно на виконавчий механізм 10 і редуктор тиску аргону 3. В результаті відбувається приріст тиску аргону в металоприймачі 1 на величину рівну зниженню металостатичного тиску по осі кристалізатора таким чином, що в будь-який момент часу тиск по осі кристалізатора залишається постійним.

Приклад 1.

Лиття заготовок у вигляді листа шириною $b = 1,56$ м, товщиною $h = 0,005$ м зі сталі з щільністю $\rho = 7,5$ т/м³. Металоприймач з внутрішнім діаметром $D = 5$ м заповнювали рідким металом у кількості 250 т. Висота стовпа металу, на яку заповнювали металоприймач, складала $H = 1,7$ м. Середню швидкість витягування листа з кристалізатора встановлювали 0,5 м/с. Експериментальний коефіцієнт, що враховує конструктивні особливості установки і розміри заготовки, рівнявся $K=30$. Тиск інертного газу при цілком заповненому металом металоприймачі при $t=0$ рівнявся $P_0=1000000$ Па. Поточний тиск інертного газу в ме-

талоприймачі при $t = 1$ с рівнявся $P = 1000015$ Па, при $t = 2$ с $P = 1000030$ Па і т. д. Час, потрібний для лиття заготовок з 250 т металу, складав 8550 с. Поточний тиск інертного газу в металоприймачі при $t = 8550$ с рівнявся $P = 1128200$ Па.

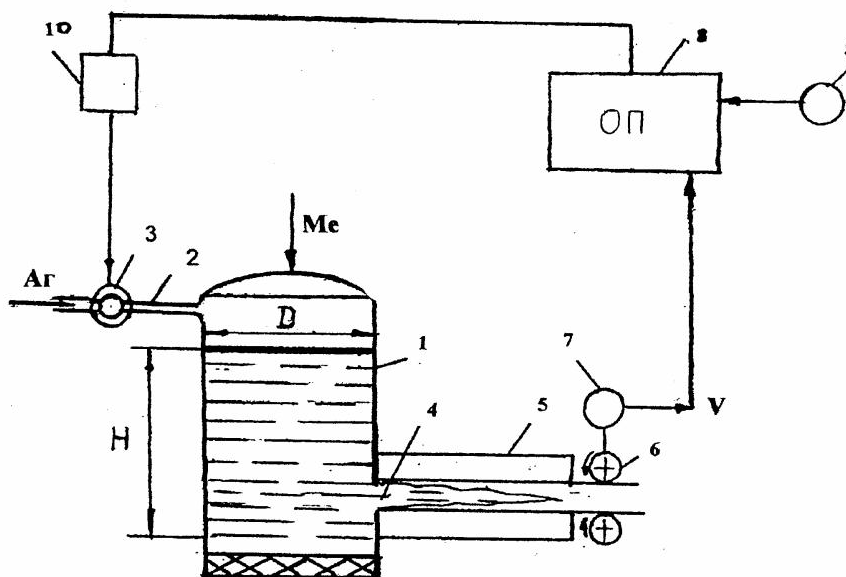
При цьому поточний тиск по осі кристалізатора в будь-яку секунду залишався постійним і рівнявся 1128200 Па.

Приклад 2.

Лиття заготовок у виді прутка діаметром $d = 12$ мм при кількості струмків, що виходять із кристалізатора, $n = 10$ зі сталі з щільністю $\rho = 7,5$ т/м³. Металоприймач з внутрішнім діаметром $D = 5$ м заповнювали рідким металом у кількості 250 т.

Висота стовпа металу, на яку заповнювали металоприймач, складала $H = 1,7$ м. Середню швидкість витягування листа з кристалізатора встановлювали 0,5 м/с. Експериментальний коефіцієнт, що враховує конструктивні особливості установки і розміри заготовки, рівнявся $K=21$. Тиск інертного газу при цілком заповненому металом металоприймачі при $t=0$ рівнявся $P_0=1000000$ Па. Поточний тиск інертного газу в металоприймачі при $t = 1$ с рівнявся $P = 1000021$ Па, при $t = 2$ с $P = 1000042$ Па і т. д. Час, потрібний для лиття заготовок з 250 т металу, складав 9310 с. Поточний тиск інертного газу в металоприймачі при $t = 9310$ с рівнявся $P = 1197180$ Па.

При цьому поточний тиск по осі кристалізатора в будь-яку секунду залишався постійним і рівнявся 1197180 Па.

Тираж 50 екз.

Відкрите акціонерне товариство «Патент»

Україна, 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 101

(03122) 3 – 72 – 89 (03122) 2 – 57 – 03